

Sosyal Bilimler
EKEVAKADEMİ
dergisi

Makalenin geliş tarihi: 24.01.2025
1.Hakem Rapor Tarihi: 14.07.2025
2.Hakem Rapor Tarihi: 16.07.2025
Yayına Kabul Tarihi: 05.10.2025

eISSN:2148-0710 - pISSN:1301-6229

TÜRKİYE'DEKİ ÜNİVERSİTELERİN GÖÇ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZLERİ ÜZERİNE BİR DURUM ÇALIŞMASI

Ümran ALTUNDAL *-Bekir GÜZEL**

Öz

Üniversiteler yalnızca eğitim veren kurumlar değil, aynı zamanda araştırma faaliyetleriyle bilimsel bilgi üreten kurumlardır. Hem teorik hem de uygulamalı araştırmaların yapılmasına olanak sağlayarak, akademik bilginin pratik uygulamalara dönüşmesini mümkün kılan uygulama ve araştırma merkezleri de üniversitelerin bu misyonlarını gerçekleştirmede kritik bir yere sahiptir. Bu çalışma, Türkiye'deki üniversitelerin göç uygulama ve araştırma merkezlerinin kuruluşu, yapılanması, işleyişi, akademik ve toplumsal katkılarını incelemeyi amaçlamaktadır. Nitel araştırma yöntemine uygun olarak tasarlanmış olan bu çalışmada, araştırma deseni olarak çoklu durum çalışması modeli tercih edilmiştir. Çalışmada, veri kaynağı olarak adında "göç" ve "uygulama ve araştırma merkezi" ifadeleri geçen toplam 31 merkezin resmi web sayfası incelenmiştir. Veriler, araştırmacılar tarafından belirlenen ölçütler doğrultusunda toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Bulgular (1) Betimleyici bilgiler ve (2) Enformasyon, Akademik katkı ve Bilimsel etkinlikler olmak üzere iki alt başlık altında sunulmuştur. Buna göre Türkiye'deki göç uygulama ve araştırma merkezlerinin mevcut yapılanmalarının oldukça çeşitlilik gösterdiği; bilginin kaynağı, üretimi, çıktısı ve güncelliği ile bilgiye ulaşılabilirlik ve şeffaflık gibi konularda önemli eksikliklerinin bulunduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları söz konusu merkezlerin araştırma, toplumsal katkı gibi göçle ilgili ihtiyaçlara yanıt vermede belirli sınırlılıklar taşıdığı ve bu konularda farklı uygulama ve düzenlemelere gereksinim olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Göç, Uygulama ve araştırma merkezleri, Üniversiteler, Durum çalışması.

A Case Study on Migration Application and Research Centers of Universities in Türkiye

Abstract

Universities are institutions that both provide education and produce scientific knowledge through research activities. Research and application centers, which enable both theoretical and applied research and facilitate the practical application of academic knowledge, play a critical role in fulfilling these missions of universities. This study aims to examine the establishment, structure, operation, and academic and social contributions of migration application and research centers at universities in Türkiye. Designed in accordance with qualitative research methods, this study adopts a multiple case study model as its research design. The study examines the official websites of a total of 31 centers whose names include the terms "migration" and "application and research center." The data were collected in accordance with criteria determined by the researchers and evaluated using content analysis methods. The findings are presented under two subheadings: (1) Descriptive information and (2) Information, academic contributions, and scientific activities. According to the findings, the current structures of migration application and research centers in Turkey are quite diverse, and there are significant shortcomings in terms of the source, production, output, and timeliness of information, as well as accessibility and transparency. The research results reveal that these centers have certain limitations in responding to migration-related needs such as research and social contribution, and that there is a need for different practices and regulations in these areas.

Keywords: Türkiye, Migration, Application and research centers, Universities, Case study.

* Doktora öğrencisi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı, umran.altundal@erdogan.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-4467-3672>

** Doç. Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, bekir.guzel@erdogan.edu.tr, bekirguzell@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-0795-0768>

1. Giriş

Teknolojik gelişmelere öncülük etme veya toplumsal sorunlara çözüm bulma misyonu ile üniversiteler bünyesinde kurulan uygulama ve araştırma merkezleri hem bilimsel üretim hem de kamu yararı açısından giderek daha stratejik bir rol üstlenmektedir. Bu merkezlerin gelişimini ve işlevlerini anlayabilmek için öncelikle üniversite kavramının tarihsel bağlamda nasıl şekillendiğine kısaca değinmek yerinde olacaktır. Üniversite kavramı, günümüzde çoğunlukla “evrensellik” bağlamında ele alınsa da kökeni Orta Çağ’a uzanmaktadır. Latince “universitas” kelimesinden türetilmiş olup “birliğe yönelme” veya “hakikatin etrafında dönme” anlamlarını taşımaktadır (Günay, 2021; Kenan, 2015). Üniversitelerin tarihsel başlangıcı konusunda uzlaşma olmasa da Batılı kaynaklar Bologna (1088), Oxford (1167) ve Sorbonne (1170) gibi kurumları ilk örnekler arasında göstermektedir. Bazı araştırmacılar İslam medreselerini bu geleneğin öncüsü olarak değerlendirmektedir (Ferruolo, 1985; Günay, 2004; Pedersen, 1997). Nitekim UNESCO ve Guinness World Records kayıtlarına baktığımızda Fas’ta kurulan Al-Quarawiyine Üniversitesi dünyanın en eski üniversitesi olarak kabul edilmektedir (Abdouni, 2021). Kuruluş biçimleri farklılık gösterse de üniversiteler, temel işlev olarak bilgi üreten, aktaran ve yayan kurumlar olarak Aydınlanma ve Rönesans dönemlerine zemin hazırlamış, modern toplumların şekillenmesinde önemli roller üstlenmiştir.

Modern üniversite anlayışı, eğitim ve araştırma işlevlerini birbirinden ayrı düşünmeyen bütüncül bir modeli esas almaktadır. Bu yaklaşım, üniversitelerin sadece bilgi aktaran değil; aynı zamanda bilimsel bilgi üreten ve toplumsal katkı sunan kurumlar olarak konumlanmasına zemin hazırlamaktadır (Günay, 2007; 2021). Bu çok yönlü işlevsellik, özellikle göç gibi sosyal etkisi yüksek konularda çalışan araştırma merkezlerinde daha da görünür hale gelmektedir.

Türkiye, tarihsel olarak hem iç göç hem de dış göç hareketlerinin yoğun olarak yaşandığı bir ülkedir. Cumhuriyetin ilk yıllarından bu yana Balkanlar, Kafkaslar ve Ortadoğu’dan gelen kitlesel göçler; kırsal-kentsel iç göç dalgaları ve işgücü göçleri, ülkenin sosyal yapısını derinden etkilemiştir (Akkoyunlu Ertan & Ertan, 2017). Ancak özellikle 2011 sonrası Suriye merkezli zorunlu göç dalgasıyla birlikte Türkiye, dünyada en fazla sığınmacı barındıran ülke haline gelmiştir (Özaslan, 2023). Bu durum yalnızca demografik yapıyı değil; sosyal hizmetler, eğitim, sağlık, barınma ve toplumsal uyum gibi birçok alanı doğrudan etkilemiş; göçün kurumsal düzeyde ele alınmasını zorunlu kılmıştır.

Bu dönüşüm, üniversiteler bünyesindeki göç temalı uygulama ve araştırma merkezlerinin kurumsal yapılarını, bilgi üretim pratiklerini ve toplumsal katkı düzeylerini analiz etmeyi kaçınılmaz hale getirmiştir. Son yıllarda yapılan bazı incelemelerde, Türkiye’de göçün en yoğun yaşandığı büyükşehirlerde dahi göç araştırma merkezlerinin bulunmadığı; mevcut merkezlerin ise sayı, dağılım ve işlevsellik açısından tutarlı ve sistematik biçimde değerlendirilmediği vurgulanmaktadır. Bu bulgular, göçle ilgili akademik üretimin yerel düzeyde desteklenmesi ve üniversitelerin bu alandaki kurumsal kapasitesinin güçlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir (Ökten, 2023).

Bu çerçevede, göç olgusuna ilişkin bilimsel temelli bilgi üretimi, kurumlar arası tecrübe paylaşımı ve uygulamaya dönük modeller geliştirme açısından üniversitelerdeki göç uygulama ve araştırma merkezleri önemli bir işlev üstlenmektedir. Söz konusu merkezler yalnızca akademik üretimi desteklemekle kalmamakta; aynı zamanda göçmen, sığınmacı ve mülteci gruplara yönelik toplumsal katkı süreçlerine de aracılık etmektedir. Ancak bu merkezlerle dair sınırlı sayıda kurumsal yapı bulunmaktadır ve mevcut merkezlerin kuruluş amaçları, faaliyet alanları, bilgi üretim kapasiteleri ile toplumsal etkilerine yönelik sistematik değerlendirmeler yetersizdir. Bu çalışma, Türkiye’deki göç uygulama ve araştırma merkezlerinin mevcut durumunu değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın yanıt aradığı temel sorular şunlardır:

1. Türkiye'deki üniversitelerde göç uygulama ve araştırma merkezlerinin kuruluşu, yapılanması ve gelişimi nasıldır?
2. Türkiye'deki üniversitelerde göç uygulama ve araştırma merkezlerinin akademik ve toplumsal katkıları/çıktıları nasıldır?

1.1. Türkiye'deki Üniversiteler ile Uygulama ve Araştırma Merkezlerinin Gelişimi

Literatürde Türkiye'deki üniversitelerin gelişimi (1) Osmanlı döneminden gelen, (2) Cumhuriyet sonrasında kurulan üniversiteler olarak iki ayrı dönem içinde ele alınmaktadır. İstanbul Üniversitesi'nin tarihi Osmanlı dönemine kadar uzanırken, Ankara Üniversitesi 1946 yılında Cumhuriyetin ilk üniversitesi olarak kurulmuştur. Daha sonra, Anadolu'daki diğer şehirlere de üniversite açma düşüncesi hayata geçmiştir. Bu kapsamda 1955 yılında Trabzon'da Karadeniz Teknik Üniversitesi, İzmir'de ise Ege Üniversitesi kurulmuştur. 1957 yılında Erzurum'da Atatürk Üniversitesi, 1959 yılında ise Ankara'da Orta Doğu Teknik Üniversitesi açılmıştır (Çalışkan, 2002; Kömürlü, 2019). 1960'lı yıllardan sonra ülkenin geneline yayılmaya çalışılan üniversitelerin gelişimi; (1) 1973-1975 arası, (2) 1982, (3) 1992 ve (4) 2006-2008 arası olarak dört dönem içinde sınıflandırılmaktadır (Arap, 2010). Bu dönemler içinde üniversite sayılarındaki görece en önemli artışlar 1992 ve sonrası yıllarda yaşanmıştır.

Türkiye'de 1992 yılında 23 devlet ve 1 vakıf üniversitesi olmak üzere 24 yeni üniversite kurularak, toplam üniversite sayısı 53'e çıkmıştır (Sargın, 2007). 2000'li yıllardan itibaren ise hem devlet hem de vakıf üniversitelerinde bir artış yaşanmıştır (Günay & Günay, 2011). 2023 yılı itibarıyla Türkiye'de 129'u devlet, 19'u vakıf olmak üzere toplam 208 üniversite bulunmaktadır (Akdoğan & Altınok, 2023). Bu üniversitelerin bünyesinde çeşitli disiplinlerde kurulmuş ve faaliyet gösteren toplam 4079 uygulama ve araştırma merkezi bulunmaktadır (Yükseköğretim Kurulu, 2024b). Bu merkezlerin 31 tanesi göç uygulama ve araştırma merkezi adıyla açılmıştır.

Türkiye'deki üniversitelerin araştırma ile ilgili görev ve sorumluluklarına 06.11.1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununda değinilmektedir. Bu kanunda üniversitelerden beklenen araştırma faaliyetlerinin yürütülmesinde, farklı birimlerin görev alabileceği ifade edilmektedir. Bu kapsamda kurulabilecek olan uygulama ve araştırma merkezleri de "Yükseköğretim kurumlarında eğitim öğretimin desteklenmesi amacıyla çeşitli alanların uygulama ihtiyacı ve bazı meslek dallarının hazırlık ve destek faaliyetleri için eğitim-öğretim, uygulama ve araştırmaların sürdürüldüğü bir yükseköğretim kurumudur." şeklinde tanımlanmaktadır (Yükseköğretim Kurulu, 1981). Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere; üniversitelerin uygulama ve araştırma merkezleri, hem teorik eğitimi pratik deneyimlerle destekleyecek hem de belirli meslek dallarının gereksinimlerine yönelik hazırlık, destek ve araştırma faaliyetlerini planlayacak ve yürütecek yapılar olarak öngörülmektedir.

Türkiye'de üniversitelerin uygulama ve araştırma merkezi açmaları ile ilgili Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından yayınlanmış bir yönetmelik bulunmamakla birlikte; YÖK Eğitim Öğretim Dairesi Başkanlığının bu konuda belirlediği 15 maddelik merkez açma esasları bulunmaktadır (Yükseköğretim Kurulu, 2024a). Bu esaslar, kurulması planlanan uygulama ve araştırma merkezine dair detaylı bir başvuru sürecini öngörmektedir. Buna göre kurulması planlanan merkezin adından gerekliliğine, fiziki altyapısından toplumsal katkısına, akademik kadrosundan finansal kaynaklara kadar geniş bir yelpazede bilgilerin toplanması ve sunulması beklenmektedir. Hazırlanan bilgi ve belgeler ilk olarak senato gündemine getirilmekte, senato onayı çıkarsa rektörlükler tarafından YÖK'e iletilmektedir. Söz konusu merkezin açılması YÖK tarafından onaylanırsa, başvuran üniversite tarafından hazırlanmış olan uygulama ve araştırma merkezi yönetmeliğinin resmî gazetede yayınlanması gerekmektedir. Bu süreçten sonra, yeni kurulan merkeze rektör tarafından bir müdür ataması yapılmakta; ardından atanan bu müdür tarafından belirlenen yönetim kurulu üyeleri rektörün

onayına sunulmaktadır. En nihayetinde rektör tarafından onaylanan merkez yönetim kurulu üyelerinin resmi yazı ile taraflara ve merkeze iletilmesiyle süreç tamamlanmaktadır.

2. Yöntem

2.1. Araştırma Deseni

Nitel araştırma yöntemine uygun olarak tasarlanan bu çalışmada, araştırma deseni olarak durum (case) çalışması tercih edilmiştir. Durum çalışması, bir olgunun ya da olayın gerçek yaşam bağlamında çok boyutlu, dinamik ve karmaşık doğasını derinlemesine anlamayı amaçlayan bir desendir (Yin, 2017). Bu araştırmanın konusu olan göç uygulama ve araştırma merkezleri de yalnızca kurumsal yapılarıyla değil; yerel dinamikler, akademik üretim pratikleri ve toplumsal etki süreçleriyle çok katmanlı bir yapıya sahiptir. Bu çok yönlülük, konunun yalnızca nicel verilerle değil, nitel bir yaklaşımla, bağlam içinde derinlemesine ele alınmasını gerektirmektedir. Bu nedenle durum çalışması deseni tercih edilmiştir.

Bir vaka çalışması için temel amaç bir ya da birden fazla olayı veya olguyu derinlemesine ve doğal bağlamında incelemektir (Crowe vd., 2011). Durum çalışmasıyla ilgili en kapsamlı ve genel geçer kabul gören tanımlardan biri Yin (2017) tarafından yapılmıştır. Ona göre durum çalışması tek bir durumu ya da daha fazla sayıdaki durumları yakından veya derinlemesine anlamak ya da keşfetmek için yapılan ampirik bir sorgulamadır. Durum çalışmaları öncelikle nasıl ve neden sorularını araştırmak için kullanılır ve gerçek yaşam bağlamlarında derinlemesine yürütülen ampirik araştırmalar olarak işlev görür. İstatistiksel genellemelerden ziyade analitik genellemelere dayandıkları için, vaka çalışmaları bulgulara dışsal geçerlilik sunmaktadır (Zainal, 2007).

Durum çalışması içinde farklı modeller bulunmaktadır. Bu çalışmada, farklı üniversitelerde kurulu göç uygulama ve araştırma merkezlerinin yapısal özellikleri, akademik üretim pratikleri ve toplumsal katkı işlevleri birbirinden bağımsız fakat karşılaştırılabilir nitelikte olduğu için çoklu durum çalışması modeli tercih edilmiştir. Bu bağlamda her bir merkez, kendi bağlamında bir "durum" olarak ele alınmakta; kurumsal organizasyon yapısı, faaliyet alanları, paydaş ilişkileri ve üretim çıktıları gibi yönleriyle analiz edilmektedir. Yin (2017), çoklu durum modelini birden fazla durumun bulunduğu ve her birinin kendi içinde bütüncül biçimde incelendiği araştırma modeli olarak tanımlamaktadır. Çoklu durum çalışması, araştırmacıların farklı perspektifleri ve bağlamları keşfetmesine olanak tanıyarak araştırma konusunun daha kapsamlı bir şekilde anlaşılmasını sağlamaktadır (Ćwiklicki & Pilch, 2021). Bu yaklaşım aynı zamanda doküman inceleme, karşılaştırmalı analiz ve benzeri tekniklerin birlikte kullanımına da olanak sunmaktadır. Bu çalışmada farklı üniversitelerde yer alan merkezlerin ayrı birer durum olarak seçilmesi hem yerel bağlamın etkilerini hem de kurumsal farklılıkları karşılaştırmalı olarak analiz etmeyi mümkün kılmaktadır. Dolayısıyla, göç uygulama ve araştırma merkezlerinin kurumsal işleyişlerinin farklı bağlamlarda nasıl yapılandığını anlamak için çoklu durum çalışması deseni uygun bir yöntem sunmaktadır.

2.2. Veri Kaynakları

Bu araştırmada veri kaynağı olarak, Türkiye'deki üniversiteler bünyesinde faaliyet gösteren göç temalı uygulama ve araştırma merkezlerinin resmî web sayfaları temel alınmıştır. Bu tercihin arkasında yatan gerekçe, üniversitelerin yalnızca bilgi aktaran yapılar değil; aynı zamanda toplumsal sorunlara çözüm üretmeye yönelik bilgi üretme ve uygulama sorumluluğunu taşıyan kurumlar olmalarıdır. Özellikle göç gibi çok katmanlı ve sürekli dönüşen bir alanda, bu merkezlerin nasıl yapılandığı ve hangi katkıları sunduğu sorusu, akademik açıdan incelenmeye değerdir.

Çalışma kapsamında veri kaynağı olarak dâhil edilen merkezlerin belirlenmesinde, araştırma konusuyla doğrudan uyumlu bir ölçüt esas alınmıştır. Buna göre, yalnızca adında hem “göç” hem de “uygulama ve araştırma merkezi” ifadeleri birlikte geçen birimler değerlendirme kapsamına alınmıştır.

Bu ölçüt, araştırmanın kavramsal çerçevesiyle örtüşmekte; veri kaynağının doğrudan ilişkili ve anlamlı bilgi sunmasını mümkün kılmaktadır.

Bu doğrultuda, Türkiye’de farklı üniversitelerde faaliyet gösteren ve belirlenen ölçütleri karşılayan 31 merkezin web sayfası incelemeye tabi tutulmuştur. Burada örnekleme yapılmamış; belirlenen ölçütü karşılayan tüm birimler, yani evrenin tamamı veri kaynağı olarak ele alınmıştır. Göç alanında yürüttükleri faaliyetler nedeniyle bu merkezler hem pratik deneyim birikimini hem de akademik tartışmalara katkı sağlayabilecek içerikleri barındırmaları açısından niteliksel açıdan zengin bir kaynak sunmaktadır.

Creswell ve Clark’ın (2016) belirttiği üzere, belirli bağlamlara özgü kritik durumların analizinde, araştırmacılar anlamlı veri sunma potansiyeli taşıyan birimlerin tamamını incelemeyi tercih edebilir. Bu yaklaşım, araştırma konusunun derinlemesine anlaşılmasını kolaylaştırmakta ve örneklem kapsamındaki her birimin bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirilmesine olanak tanımaktadır. Bu çalışma da aynı doğrultuda, göç olgusuna ilişkin anlamlı içerik sunan tüm merkezleri kapsayarak, konuyu çok boyutlu biçimde ele almayı ve alana ilişkin kapsamlı bir değerlendirme sunmayı amaçlamaktadır.

Sonuç olarak, analiz kapsamına alınan 31 merkez, bilgiye erişim, içerik üretimi ve uygulama pratikleri bakımından hem değerlendirilebilirlik hem de politika geliştirme potansiyeli açısından güçlü bir veri kaynağıdır. Bu merkezlerin incelenmesi, göç alanında üniversitelerin kurumsal katkılarını görünür kılmakta ve mevcut yapısal eğilimlerin anlaşılmasına olanak tanımaktadır. Bu yönüyle tercih edilen kapsayıcı yaklaşım, yöntembilimsel açıdan tutarlı, araştırma amacına hizmet eden ve alana özgü bütüncül bir bakış açısı sunmaktadır (Baltacı, 2018).

2.3. Araştırma Süreci

Durum çalışmalarında verilerin toplanması aşamasında veri kaynakları nasıl olursa (ister tek ister çoklu) olsun bir durum çalışması protokolü geliştirmek ve kullanmak oldukça önemlidir (Yin, 2017). Bu bağlamda araştırmalar tarafından veri toplama sürecinde iki aşamalı bir veri toplama protokolü geliştirilmiştir. Buna göre ilk olarak Türkiye’deki üniversitelerde kurulmuş ve göç konusunda çalışmalar yürüten uygulama ve araştırma merkezleri genel tarama yöntemiyle taranmıştır. Bu tarama sonucunda adında “göç” ifadesi geçen toplam 31 “uygulama ve araştırma merkezi” tespit edilmiştir. Adında “göç” ifadesi geçmesine rağmen “uygulama ve araştırma merkezi” olarak tanımlanmamış Gaziantep Üniversitesi Göç Enstitüsü ile Bahçeşehir Üniversitesi Göç ve Kent Çalışmaları Merkezi çalışma kapsamı dışında bırakılmıştır. Ayrıca araştırmaya dahil edilen uygulama ve araştırma merkezlerin kısaltmalarında öncelikle merkezlerin tercih ettikleri kısaltmalar dikkate alınmış; ancak kısaltmalarına ulaşılamayan merkezler için kısaltmalar araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur.

Bu merkezlerle ilgili detaylı inceleme ve veri toplama süreci içerik analizi üzerinden yürütülmüştür. İçerik analizi nitel araştırma yöntemleri içinde web tabanlı verilerin toplanmasında (Cevher, 2015; Doğan, 2022; Kara, 2023) yaygın olarak kullanılan bir yöntemdir. İçerik analizi, iletişim içeriğinin nesnel, sistematik ve niceliksel olarak incelenmesine yönelik yaygın bir araştırma yöntemidir (Berelson, 2000). Bu yöntem farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Holsti (1969), içerik analizini bilimsel yöntemlerin dokümantasyon kanıtlarına uygulanması olarak geniş bir şekilde tanımlamaktadır. Buna karşın “verilerden bağlamlarına yönelik tekrarlanabilir ve geçerli çıkarımlar yapmayı amaçlayan bir araştırma yöntemi” olarak tanımlayan araştırmacılar da bulunmaktadır (Krippendorff, 2018).

İçerik analizi, katılımcıların tercihleri ve davranışlarının yanı sıra, onlar tarafından oluşturulan karmaşık sosyal ve iletişimsel eğilimleri ve kalıpları keşfetmek ve bunlarla ilgili bilgi ve öngörü sağlamak için de yararlı bir yöntem olarak kabul edilmektedir (Kim & Kuljis, 2010). İçerik analizi, yalnızca verilerin yapılandırılmasına olanak tanımakla kalmamakta, aynı zamanda hem nitel hem de

nicel araştırmalarda da kullanılabilmektedir (Neuendorf, 2017). Bu yöntem eğitim çalışmalarında yaygın olarak kullanılmakla birlikte web tabanlı uygulamalar, davranış normları ve kültürel değerler gibi insan-bilgisayar etkileşim alanlarını inceleyen iletişim çalışmalarında da kullanılmaktadır (Okazaki vd., 2002; Singh & Baack, 2004). Fakat web tabanlı içeriğe içerik analizi uygulamak, örnekleme ve kodlama gibi birçok zorlukları da beraberinde getirmektedir (Singh & Baack, 2004). Web içeriğindeki çeşitli medya özelliklerinin karmaşıklığı, genelleştirilebilirliği ve temsil edilebilirliği etkilemektedir (Kim & Kuljis, 2010). Bu yüzden web tabanlı içerik analizlerinde bu noktalara dikkat edilmesi tarafsız bir veri toplama süreci gerçekleştirilmesi için önemlidir.

2.4. Veri Toplama Araçları

Çoklu durum çalışmalarında iç tutarlılık açısından bir duruma (case) nasıl yaklaşıldıysa diğer durumlara da o şekilde yaklaşılması beklenmektedir (Yin, 2017). Araştırmada, göç temalı uygulama ve araştırma merkezlerinin resmî web sayfalarını sistematik biçimde incelemek amacıyla yapılandırılmış bir veri toplama formu kullanılmıştır. Form, literatür taraması ve benzer çalışmalardan elde edilen örneklerden yararlanılarak, iki araştırmacı tarafından geliştirilmiş ve araştırma amacıyla uyumlu olacak şekilde revize edilmiştir. Formda yer alan başlıca kategoriler şunlardır: kuruluş yılı, üniversite türü, misyon ve vizyon bilgisi, akademik kadro bilgileri, yürütülen projeler, yayınlar, faaliyet türleri, hedef gruplar, iş birlikleri ve toplumsal katkı göstergeleri.

Verilerin güvenilirliğini sağlamak amacıyla, iki araştırmacı verileri birbirinden bağımsız olarak kodlamış; kodlayıcılar arası tutarlılık karşılaştırılmış ve farklılık durumlarında ortak kararlar düzenleme yapılmıştır. Bu süreç, verilerin nesnel biçimde analiz edilmesine ve yorum hatalarının en aza indirilmesine katkı sağlamıştır. Veri toplama süreci 03.07.2024–08.09.2024 tarihleri arasında sistematik biçimde gerçekleştirilmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Nitel araştırma yöntemini özgün kılan temel özelliklerden biri, veri analizinin standart ve tek tip bir biçimde uygulanamamasıdır (Strauss, 1987). Bu bağlamda, araştırmacılar veri analiz sürecinde esnek ancak sistematik bir yaklaşım benimsemek durumundadır. Bu çalışmada, Miles ve Huberman (1994) tarafından önerilen üç aşamalı analiz süreci temel alınmıştır. Söz konusu süreç; 1) veri eksiltme, 2) veri gösterimi ve 3) sonuç oluşturma ile doğrulama olmak üzere üç temel adımdan oluşmaktadır.

Bu süreçlerde veri analizi iki temel analiz türü üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bunlardan ilki holistik (bütüncül) analiz, diğeri de kategorisel analizdir. Holistik analizde duruma bütünüyle odaklanılmış ve göç uygulama araştırma merkezleri başta isimleri ve kuruluş yılları olmak üzere hangi ilde ve bölgede kuruldukları, üniversitenin türü, misyon ve vizyonları gibi pek çok farklı boyutta incelemeye tabi tutulmuştur. Kategorisel analizde ise veriler araştırmacılar tarafından hazırlanmış Excel dosyasındaki kategorilere uygun olarak analiz edilmiştir. Kategorisel analizde kullanılan kategoriler araştırmacının kuramsal bakış açısına göre değişebilmektedir (Ghiglione & Matalon, 1978, Akt. Bilgin, 2014). Fakat hangi kategori tercih edilirse edilsin kategori belirleme sürecinde objektif, homojen, ayırt edici, amaca uygun ve anlamlı olması gibi uyulması gereken bazı temel ve teknik ilkeler bulunmaktadır (Bilgin, 2014). Kategorilendirme sürecinde daha önceden geliştirilmiş kategoriler kullanılabileceği gibi araştırmacılar tarafından geliştirilen kategoriler de tercih edilebilmektedir. Bu çalışmada ise kategoriler, araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur.

2.6. Araştırma Etiği

Bu araştırma, etik ilkelere uygun biçimde planlanmış ve yürütülmüştür. Veriler kamuya açık kaynaklardan elde edilmiştir; dolayısıyla insan katılımcılara ilişkin etik kurul onayı gerektiren bir durum

bulunmamaktadır. Araştırma sürecinin tüm aşamalarında doğruluk, tarafsızlık, gizlilik ve akademik bütünlük ilkeleri titizlikle gözetilmiştir.

3. Bulgular

Veri analizinin ardından elde edilen bulgular, sistematik bir biçimde sınıflandırılmıştır. Bu kapsamda, bulgular iki ana başlık altında sunulmaktadır. Bunlar: (1) betimleyici bilgiler ve (2) enformasyon, akademik katkı ve bilimsel etkinliklerdir.

3.1. Betimleyici Bilgiler

Tablo 1'e göre çalışmaya dâhil edilen 31 göç uygulama ve araştırma merkezinin bağlı olduğu üniversitelerin türlerine bakıldığında 24'ü devlet, yedisi vakıf üniversitesidir. Merkezlerin bulunduğu şehirler incelendiğinde en çok merkezin Ankara (n=6) ve İstanbul'da (n=5) olduğu görülmektedir. Buna göre merkezlerin yaklaşık üçte birinin bu iki şehirde kurulduğu anlaşılmaktadır. Merkezlerin en fazla İç Anadolu Bölgesi (n=9) ve Marmara Bölgesinde (n=7) yer aldığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla merkezlerin de yaklaşık yarısı bu iki bölgede konumlanmış durumdadır. Merkezlerin kuruluş tarihlerine bakıldığında 2004 yılında bir, 2005 yılında bir, 2011 yılında bir, 2012 yılında üç, 2014 yılında iki, 2015 yılında iki, 2016 yılında bir, 2017 yılında sekiz, 2019 yılında yedi, 2020 yılında beş merkez kurulduğu ve 2017 yılı itibarıyla kurulan merkez sayılarının arttığı görülmektedir.

Tablo 1

Üniversite Göç Merkezleri Betimleyici Bilgiler

No	Kuruluş Yılı	Türü	Üniversite Adı	Merkez Adı	Bulunduğu Şehir	Bulunduğu Bölge
1	2004	Vakıf	Koç Üniversitesi	Koç Üniversitesi Göç Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (<i>MİREKOC</i>)	İstanbul	Marmara
2	2005	Vakıf	İstanbul Bilgi Üniversitesi	Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (<i>İBÜ GÇUAM</i>)	İstanbul	Marmara
3	2011	Devlet	Hacettepe Üniversitesi	Göç ve Siyaset Uygulama ve Araştırma Merkezi (<i>HÜGO</i>)	Ankara	İç Anadolu
4	2012	Devlet	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Nüfus ve Göç Uygulama ve Araştırma Merkezi (<i>YYÜ NGUAM</i>)	Van	Doğu Anadolu
5	2012	Devlet	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	Göç Araştırma ve Uygulama Merkezi (<i>ZBEÜ GAUM</i>)	Zonguldak	Karadeniz
6	2012	Vakıf	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Göç, Nüfus, Eğitim ve İstihdam Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi (<i>HKÜ GNEİUAM</i>)	Gaziantep	Güneydoğu Anadolu
7	2014	Devlet	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	Göç ve Yerel Yönetimler Uygulama ve Araştırma Merkezi (<i>KAEÜ GYYUAM</i>)	Kırşehir	İç Anadolu
8	2014	Devlet	Manisa Celal Bayar Üniversitesi	Manisa Celal Bayar Üniversitesi Nüfus ve Göç Uygulama ve Araştırma Merkezi (<i>MCBÜ NGUAM</i>)	Manisa	Ege
9	2015	Devlet	Mersin Üniversitesi	Göç Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (<i>MÜ GAUAM</i>)	Mersin	Akdeniz
10	2015	Devlet	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Göç Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (AYBÜ GPUAM)	Ankara	İç Anadolu

11	2016	Vakıf	Avrasya Üniversitesi	Göç Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkez (<i>AVÜ GSAUM</i>)	Trabzon	Karadeniz
12	2017	Devlet	Bitlis Eren Üniversitesi	Nüfus ve Göç Uygulama ve Araştırma Merkezi (<i>BİEÜ NGUAM</i>)	Bitlis	Doğu Anadolu
13	2017	Devlet	İstanbul Üniversitesi	İstanbul Üniversitesi Göç ve Göçmen Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (<i>İÜ GGPUAM</i>)	İstanbul	Marmara
14	2017	Devlet	Ankara Üniversitesi	Ankara Üniversitesi Sosyal Politika ve Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (<i>AÜ SPGÇUAM</i>)	Ankara	İç Anadolu
15	2017	Devlet	Dicle Üniversitesi	Göç ve Yönetimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (<i>DİÜ GYUAM</i>)	Diyarbakır	Güneydoğu Anadolu
16	2017	Devlet	Selçuk Üniversitesi	Uluslararası Göç ve Diaspora Uygulama ve Araştırma Merkezi (<i>SEÜ UGDAM</i>)	Konya	İç Anadolu
17	2017	Devlet	Türk Alman Üniversitesi	Göç ve Uyum Uygulama ve Araştırma Merkezi (<i>TAGU</i>)	İstanbul	Marmara
18	2017	Devlet	Harran Üniversitesi	Göç Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (<i>HAÜ GPUAM</i>)	Şanlıurfa	Güneydoğu Anadolu
19	2017	Devlet	Akdeniz Üniversitesi	Sosyal Politika ve Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (<i>ASPAG</i>)	Antalya	Akdeniz
20	2019	Devlet	Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi	ASBÜ Küresel Göç Araştırmaları ve Uygulamaları Merkezi (<i>ASBÜ KGAUM</i>)	Ankara	İç Anadolu
21	2019	Devlet	Iğdır Üniversitesi	Nüfus ve Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (<i>İÜ NGÇUAM</i>)	Iğdır	Doğu Anadolu
22	2019	Devlet	Çukurova Üniversitesi	Göç ve Kalkınma Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (<i>ÇÜ GKÇUAM</i>)	Adana	Akdeniz
23	2019	Devlet	Düzce Üniversitesi	Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (<i>DÜ GÇUAM</i>)	Düzce	Karadeniz
24	2019	Devlet	Trakya Üniversitesi	Göç ve Mübadele Çalışmaları Uygulama ve Araştırma ve Merkezi (<i>TÜ GMÇUAM</i>)	Edirne	Marmara
25	2019	Vakıf	İstanbul Topkapı Üniversitesi	İstanbul Topkapı Üniversitesi Göç Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (<i>İTKÜ GPUAM</i>)	İstanbul	Marmara
26	2019	Vakıf	Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi	KGTÜ Göç ve Kalkınma Araştırmaları Uygulama Araştırma Merkezi (<i>GÖKMER</i>)	Konya	İç Anadolu
27	2020	Devlet	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Göç Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (<i>AHBV GAUAM</i>)	Ankara	İç Anadolu
28	2020	Devlet	Uşak Üniversitesi	Göç Araştırmaları ve Siyaset Uygulama ve Araştırma Merkezi (<i>UÜ GASUAM</i>)	Uşak	Ege
29	2020	Devlet	Mardin Artuklu Üniversitesi	Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (<i>MAÜ GÇUAM</i>)	Mardin	Güneydoğu Anadolu
30	2020	Devlet	Bandırma Onyeddi Eylül Üniversitesi	Göç ve Yoksulluk Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkez (<i>BOEÜ GYÇUAM</i>)	Balıkesir	Marmara
31	2020	Vakıf	Atılım Üniversitesi	Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (<i>ATUGAM</i>)	Ankara	İç Anadolu

3.2. Enformasyon, Akademik Katkı ve Bilimsel Etkinlikler

Araştırmada elde edilen veriler detaylı bir biçimde analiz edilmiştir. Analiz sürecinde, veriler üç ana kategori altında sınıflandırılmıştır. Bu kategoriler “Enformasyon”, “Akademik Katkı” ve “Bilimsel Etkinlikler” olup, her birinin altında ilgili alt kategorilere yer verilmiştir.

3.2.1. Enformasyon

Tablo 2 incelendiğinde, “Enformasyon” kategorisine ait alt başlıkların detaylandırıldığı görülmektedir. Bu kategori, dört alt kategoriden oluşmaktadır. Bunlar sırasıyla: (1) Bilgiye Ulaşılabilirlik, (2) Bilginin Üretimi ve Çıktısı, (3) Bilginin Kaynağı ve (4) Bilginin Sunumunda Şeffaflık şeklinde sıralanmaktadır.

Bilgiye ulaşılabilirlik açısından merkezlere ait web sayfaları incelendiğinde dört merkezin web sayfasına ulaşamamıştır. Bu nedenle web sayfası bulunmayan bu dört merkez diğer kategorilerdeki araştırmalara dâhil edilememiştir. Böylece araştırmanın devamı kalan 27 uygulama ve araştırma merkezi üzerinden ilerlemiştir.

Bilginin üretimi ve çıktısı açısından merkezlerin web sayfaları belirli başlıklar altında incelenmiştir. Bu incelemede “araştırma projeleri”, “yayınlar” ve “etkinlikler” gibi kategorilerin sayfalarda yer alıp almadığı değerlendirilmeye alınmıştır. Yapılan analiz sonucunda, 27 merkezden yalnızca 11’inin “araştırma projeleri”, 13’ünün “yayınlar” ve 12’sinin ise “etkinlikler” ile ilgili bilgi sunduğu tespit edilmiştir.

Bilginin kaynağı alt kategorisi, misyon ve vizyonları esas alınarak incelenmiştir. Burada misyona dair bilgiye 10 merkez yer verirken, 17 merkezin web sayfasında bu bilgiye ulaşamamıştır. Benzer şekilde 10 merkezin web sitesinde vizyon ile ilgili bilgi bulunurken, 17 merkezin bu bilgiye yer vermediği görülmektedir. Genel olarak her kategori için bu bilgilere yer vermeyenlerin sayısının yer verenlerin sayısının yaklaşık iki katı olduğu tespit edilmiştir.

Bilginin sunumunda şeffaflık alt kategorisinde merkezlerin iş birlikleri ve ağlar ile finansman kaynaklarına odaklanılmıştır. “İş birlikleri ve ağlar” kategorisi web sayfalarının ilgili alt başlıkları altında olup olmadığı dikkate alınarak incelenmiş, “finansman” kategorisi ise gerçekleştirilen projeler incelenerek değerlendirmeye dahil edilmiştir. Buna göre iş birlikleri ve ağlar bilgisine dört merkez yer verirken, 23 merkezin bu bilgilere yer vermediği tespit edilmiştir. Merkezlerin araştırma projelerinin finansman kaynakları ile ilgili bilgileri (BAP, TÜBİTAK, Erasmus vb.) incelendiğinde 10 merkezde bu bilgiye ulaşılabilmiş; fakat 17 merkez için bu bilgilere ulaşamamıştır.

Tablo 2

Enformasyon ile İlgili Bilgiler

Enformasyon	Alt Kategori	Var (n)	Yok (n)
Bilgiye Ulaşılabilirlik	Web Sitesi	27	4
Bilginin Üretimi ve Çıktısı	Araştırma Projeleri	11	16
	Yayınlar	13	14
	Etkinlikler	12	15
Bilginin Kaynağı	Misyon	10	17
	Vizyon	10	17
Bilginin Sunumunda Şeffaflık	İş birlikleri ve Ağlar	4	23
	Finansman Kaynakları	10	17

Toplam

27

3.2.2. Akademik Katkı

Akademik katkı kategorisinde, yalnızca yayın bilgisine ayrıca bir bölüm ayıran merkezler dahil edilmiş, “haberler”, “duyurular” gibi bölümlerde bilgi paylaşımı yapan merkezler incelemeye dâhil edilmemiştir. Buna göre Tablo 3 incelendiğinde web sayfasına ulaşılabilen 27 merkez arasında yalnızca 13 merkezin çeşitli başlıklar altında akademik yayın bilgisine yer vermesi, merkezlerin çoğunluğunun yayın türlerini kategorize ederek bilgiye ulaşımı kolaylaştırma yönünde zayıf kaldıklarını göstermektedir. Yayınlarını türlerine göre kategorize eden toplam altı merkez bulunmaktadır. Merkezler arasında en çok tercih edilen yayın türü “Kitap/Kitap Bölümü” ile “Makale” olmuştur.

Yayın yılları aralığına bakıldığında üç merkez için yayın yılı aralığı tespit edilememişken, dört merkezin ise kendi kuruluş yılından önceki araştırmalara yer verdiği tespit edilmiştir. Yayınlarını kategorize eden merkezler içerisinde en çok yayın türüne ve en geniş yayın aralığına sahip olan merkezin MİREKOÇ olduğu görülmektedir. HÜGO ve YYÜ NGUAM merkezleri haricinde diğer merkezlerin son yayın tarihlerinin güncel olduğu bulunmuştur.

Tablo 3*Akademik Katkıya İlişkin Bilgiler*

No	Merkez Adı	Yayınlar hangi başlık altından ulaşıyor?	Yayınlar Türlerine Göre Kategorize Edilmiş mi?		Yayın Türleri				Yayın Yılları Aralığı
			Evet	Hayır	Kitap/Kitap Bölümü	Makale	Rapor/Araştırma	Diğer	
1	HÜGO	Arşiv		X	-	-	X	-	2011-2017
2	ASBÜ* KGAUM	Yayınlar		X	X	X	-	X	2004-2023
3	AYBÜ GPUAM	Yayınlar	X		X	X	X	X	2015-2024
4	MİREKOÇ	Yayınlar	X		X	X	X	X	2009-2024
5	İBÜ* GÇUAM	Araştırmalarımız		X	-	-	X	X	2003-2023
6	AÜ* SPGÇUAM	Yayınlar		X	X	X	-	X	2004-2020
7	YYÜ NGUAM	Faaliyetler	X		-	X	-	-	2015-2017
8	HKÜ GNEİUAM	Makaleler		X	X	X	X	-	-
9	DİÜ* GYUAM	Makaleler		X	-	X	-	-	2015-2023
10	İTKÜ GPUAM	Yayınlar	X		X	X	-	-	-
11	HAÜ GPUAM	Kaynaklar	X		X	-	X	-	2017-2023
12	MAÜ GÇUAM	Araştırma ve Yayın	X		X	-	-	X	-

13	AKÜ ASPAG	Yayınlarımız	X	X	-	-	X	2022-2023
----	--------------	--------------	---	---	---	---	---	-----------

Not 1: * ile işaretli merkezler, merkezin kuruluş yılından daha eski tarihli yayınlara yer vermiştir.

Not 2: Yayın yılları aralığı, araştırmacılar tarafından yayın türünden bağımsız olarak en eski yayın tarihi ile en güncel yayın tarihi incelenerek belirlenmiştir.

3.2.3. Bilimsel Etkinlikler

Tablo 4 incelendiğinde web sayfalarında bilimsel etkinlik ile ilgili bilgilere ayrı bir başlık altında yer veren 12 merkez tespit edilmiştir. Merkezler arasında etkinlikleri türlerine göre kategorize eden yalnızca üç merkez bulunmaktadır. Etkinlik türleri arasında en çok seminer türünün tercih edildiği tespit edilmiştir. Etkinlik yıllarına dair tarih aralığı incelendiğinde en fazla etkinlik yapan merkezin İBÜ GÇUAM olduğu bulunmuştur. HÜGO'nun ise en son etkinlik yılının 2016 olduğu görülmüş, 2016 yılı sonrası etkinlik varsa dahi bunun web sayfasının ilgili bölümünde güncellenmediği sonucu çıkarılmıştır.

Tablo 4

Bilimsel Etkinliklere İlişkin Bilgiler

No	Merkez Adı	Etkinliklere Hangi Başlıktan Ulaşıyor?	Etkinlikler Türlerine Göre Kategorize Edilmiş mi?	Etkinlik Türü										Etkinlik Yılları Aralığı
				Evet	Hayır	Seminer (n)	Panel (n)	Kongre (n)	Konferans (n)	Çalıştay (n)	Sempozyum (n)	Sergi (n)	Diğer (n)	
1	HÜGO	Arşiv			X	-	-	1	-	1	3	1	1	2012-2016
2	AYBÜ GPUAM	Faaliyetler	X		-	5	4	-	8	6	6	-	-	-
3	MCBÜ NGUAM	Faaliyetlerimiz			X	-	4	-	2	1	-	1	6	2014-2024
4	MİREKO C	Etkinlikler& Haberler	X			50	-	-	24	-	-	-	-	2007-2024
5	İBÜ* GÇUAM	Etkinlikler			X	27	14	-	23	3	4	4	45	2002-2024
6	DiÜ GYUAM	Faaliyetlerimiz			X	2	-	-	-	-	-	-	1	2022
7	İTKÜ GPUAM	Etkinlikler			X	-	-	1	-	1	-	-	-	2020-2021
8	ÇÜ GKÇUAM	Etkinlikler	X			-	1	-	-	4	-	-	1	2019-2021
9	SEÜ UGDAM	Faaliyetler			X	-	-	-	6	1	-	-	6	2017-2019
10	TAÜ TAGU	Etkinlikler			X	-	-	-	-	-	2	-	4	2018-2019
11	MAÜ GÇUAM	Etkinlikler			X	-	-	1	-	2	1	-	-	-
12	AKÜ ASPAG	Etkinliklerimiz			X	1	2	-	1	1	-	2	4	2020-2024

Not: * ile işaretli merkez, merkezin kuruluş yılından daha eski tarihli etkinliklere yer vermiştir.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada Türkiye'deki üniversitelerin bünyesinde kurulmuş ve faaliyet gösteren göç uygulama ve araştırma merkezleri incelenmiştir. Türkiye'de toplam 208 üniversite bulunmakta olup bu üniversitelerin 58'i İstanbul'da, 21'i de Ankara'dadır (Yükseköğretim Kurulu, 2024c). Bir başka ifadeyle 208 üniversitenin 79'u (%38'i) bu iki büyük şehirde toplanmaktadır. Çalışmanın bulgularına göre, Türkiye'deki göç uygulama ve araştırma merkezlerinin yaklaşık yarısı İç Anadolu ve Marmara bölgelerinde; il bazında ise üçte biri Ankara ve İstanbul illerindeki üniversitelerde faaliyet göstermektedir. Bu durum, söz konusu merkezlerin büyükşehirlerde yoğunlaşmasının, üniversite sayısı ile doğrudan ilişkili olabileceğini düşündürmektedir. Ancak bu dağılım yalnızca kurumsal yerleşimle sınırlı olmayıp, sosyoekonomik gelişmişlik düzeyleriyle de yakından ilişkilidir. Nitekim T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Raporu'na (2017) göre İstanbul ve Ankara ilk iki sırada yer almakta; bu gelişmişlik düzeyi, üniversite ve araştırma merkezi sayısını artıran yapısal bir zemin sunmaktadır. Öte yandan bu kentler, yüksek gelişmişlik düzeyleri sayesinde yalnızca akademik kurumlar açısından değil; aynı zamanda göçmen nüfus açısından da güçlü bir çekim merkezi oluşturmaktadır. Nitekim Göç İdaresi Başkanlığı'nın (2024a) verilerine göre geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin en yoğun yaşadığı il 530.272 kişiyle İstanbul'dur. Benzer şekilde, ikamet iznine sahip en fazla yabancı nüfusa ev sahipliği yapan il de yine 541.001 kişiyle İstanbul'dur (Göç İdaresi Başkanlığı, 2024b). Bu durum, göçle ilgili bilgi üretiminin ve uygulamaya dönük çalışmaların bu şehirlerde kurumsallaşma ihtiyacını artırdığına işaret etmektedir.

İstanbul'un en yoğun göçmen nüfusuna ev sahipliği yapıyor olması, göç çalışmaları açısından önemli bir merkez haline gelmesine de katkı sağlamaktadır. Şehrin bu stratejik konumu, üniversiteler bünyesinde göç uygulama ve araştırma merkezlerinin kurulmasını teşvik eden önemli bir faktör olarak değerlendirilebilir. Göçmen nüfusa olan bu yakınlık, akademik araştırmalar için hem veri toplama hem de doğrudan uygulama yapma açısından önemli fırsatlar sunabilir. Nitekim Türkiye'de göçmenlere yönelik yapılan lisansüstü bilimsel çalışmalar göz önüne alındığında İstanbul'un ve Ankara'nın bir merkez haline geldiği söylenebilir (Alkar & Atasoy, 2020; Bozkaya, 2021). Ankara göçmen nüfus dikkate alındığında ise İstanbul'a göre daha geri planda kalmaktadır. Örneğin geçici koruma statüsü altında bulunan Suriyelilerin bulunduğu ilk 10 il sıralamasında İstanbul ilk sırada yer alırken; 88.058 kişi ile Ankara 10. sırada yer almaktadır (Göç İdaresi Başkanlığı, 2024a). Ankara, başkent olmasının getirdiği siyasi ve bürokratik merkez olma konumuyla, göç araştırmaları açısından farklı, fakat bir o kadar da stratejik bir öneme sahiptir diyebiliriz. İstanbul'a kıyasla daha az göçmen nüfusu barındırmasına rağmen, Ankara'da göç politikalarının oluşturulduğu ve uygulandığı devlet kurumlarının ve uluslararası kuruluşların varlığı, bu alanda çalışan akademisyenler ve araştırma merkezleri için önemli fırsatlar sunabilmektedir. Bu bağlamda, Ankara'da yer alan üniversiteler bünyesindeki göç uygulama ve araştırma merkezleri, Türkiye'nin göç politikalarının şekillenmesinde önemli bir rol oynayabilme potansiyeline sahiptir. Özellikle devlet ve sivil toplum kuruluşları ile iş birliği yapabilme imkânı, bu merkezlerin hem teorik hem de uygulamalı çalışmalar yürütmesini kolaylaştırabilmektedir. Göçmen nüfusu ile doğrudan temas imkânı daha sınırlı olsa da Ankara'da yer alan araştırma merkezlerinin politika yapım süreçlerine etkisi daha güçlü olabilir. Buraya kadar ifade edilen etkenlerin İstanbul ve Ankara'daki üniversitelerin göç uygulama ve araştırma merkezleri açmaları üzerinden önemli oldukları düşünülmektedir.

Bu merkezlerin kuruluş yıllarına bakıldığında, göç hareketlerinin bu süreç üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olduğu açıkça görülmektedir. Coğrafi konumu itibarıyla göç hareketlerinden yoğun biçimde etkilenen Türkiye, 2011 yılından itibaren özellikle güney sınırından bulunan Suriye Arap Cumhuriyeti kaynaklı kitlesel göç hareketleriyle birlikte hem yasal hem de uygulama alanıyla ilgili

önemli değişiklikler ve düzenlemeler yapmıştır (Ünal & Gedik, 2022, s. 68). Bu gelişmeler, göç çalışmalarının Türkiye’de merkezî bir konuma gelmesine katkı sağlamış ve göç üzerine yapılan araştırmaların artmasına zemin hazırlamıştır (Avcıoğlu, 2020).

Bulgulara göre, vakıf üniversiteleri bünyesinde kurulan göç uygulama ve araştırma merkezlerinin ilki 2004 yılında Koç Üniversitesi, ikincisi de 2005 yılında İstanbul Bilgi Üniversitesi tarafından kurulmuştur. Devlet üniversiteleri arasında ise bu alandaki ilk merkez, 2011 yılında Hacettepe Üniversitesi bünyesinde faaliyete geçmiştir. Bu veriler, Türkiye’de göç çalışmalarına yönelik akademik ilginin vakıf üniversiteleri tarafından daha erken bir dönemde başlatıldığını, devlet üniversitelerinde ise bu sürecin kitlesel göç hareketlerinin yoğunlaşmasıyla ivme kazandığını göstermektedir. Bu durum, Türkiye’deki göç merkezlerinin kuruluş tarihleri ile göç hareketlerinin yoğunluğu arasında bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Bir başka ifadeyle 2011 yılı sonrasında Suriye Arap Cumhuriyeti’nden gelen kitlesel göç hareketlerinin, göç çalışmalarına yönelik akademik ilginin artmasında önemli bir rol oynadığı ve bu bağlamda devlet üniversitelerinin de göç araştırmalarında akademik bir aktör haline gelme istekliliğine katkı sağladığı söylenebilir. Akademik bir alan olarak göç çalışmaları özellikle II. Dünya savaşıdan sonra yaygınlaşırken, Türkiye’de 2000’li yıllar sonrasında ve özellikle 2017 yılı sonrasında açılan göç uygulama ve araştırma merkezleri ile yaygınlaşması (Avcıoğlu, 2020, s. 79) bunun göstergelerinden biri olarak değerlendirilebilir. Oysaki gerek 1989 yılında Bulgaristan’dan, 1991 yılında Kuzey Irak’tan ve sonraki yıllarda doğu ve güneydoğu bölgelerinden yaşanan göçler neticesinde yüzbinlerce insan göç hareketlerine dâhil olmuştur (Uslu & Ceylan, 2019; Zeyrek, 2010). Ancak söz konusu yıllardan önce bu nüfus gruplarına yönelik yapılabilecek çalışmalarla ilgili devlet üniversitelerinin kurumsal herhangi bir inisiyatif almamış olması dikkate değerdir. Bu durumun nedenleri ile ilgili daha detaylı araştırmalara ihtiyaç duyulduğu söylenebilir.

2011 yılından önce vakıf üniversitelerine bağlı olarak kurulan merkezlerin (MİREKOÇ ve İBÜ GÇUAM) yaptıkları çalışmaların da genel olarak iç göç ve Avrupa’daki Türk diasporası üzerine odaklandığı söylenebilir (Göksun, 2016; İçduygu vd., 2014). Ancak, Suriye’den gelen kitlesel göç hareketleriyle birlikte merkezlerin araştırma gündemi genişlemiş ve göç çalışmalarının kapsamı önemli ölçüde değişmiştir (Göksun, 2016: 110). Bu süreç, uluslararası göç hareketlerine doğrudan maruz kalan ya da açık olan Türkiye’nin bir göç ülkesi olarak konumlanmasına (Sirkeci & Yücesahin, 2014) ve göç merkezlerinin odak noktalarının daha geniş bir perspektife evrilmesine de neden olmuştur. Böylece, bu merkezler yalnızca Türkiye’deki iç göç dinamiklerini değil; aynı zamanda uluslararası göç, mülteci politikaları ve göç yönetimi gibi küresel konuları da kapsayan daha kapsamlı araştırmalara yöneltmiştir (Akyıldız, 2022). Bu genişlemenin Türkiye’nin sosyoekonomik yapısına ve göç politikalarına ilişkin yeni araştırma alanları açarak, göç çalışmalarının çok boyutlu bir yaklaşımla ele alınmasına olanak sağladığı da ileri sürülebilir.

Çalışmanın bulgularına göre merkezlerin yoğunluklu olarak kuruluş yılları ile kurulduğu şehirlerin göç hareketleriyle paralel bir gelişme gösterdiği, bu anlamıyla merkezlerin genel özelliklerinin Türkiye’deki üniversite yapılanması, sosyoekonomik gelişmişlik ve göç hareketleri ile bir ilişkisi olduğunu göstermektedir. Bu merkezlerin göç çalışmalarıyla ilgili bilimsel katkılarının incelenmesi, bu merkezlerin hem akademik hem de toplumsal katkılarını ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda çalışmada incelenen veriler, “Enformasyon”, “Akademik Katkı” ve “Bilimsel Etkinlikler” başlıkları altında değerlendirilmiştir. Tablo 2 verileri, merkezlerin büyük bir kısmının bilgiye ulaşılabilirlik ve enformasyon sağlama süreçlerinde eksiklikler yaşadığını göstermektedir. Yüzbaşı’nın (2024) Türkiye’de kamu kurumlarının web sayfalarının tüm bireyler açısından ulaşılabilirliğini incelediği araştırmasında web sayfalarında erişilebilirlik hatalarının olması hizmet sunumlarının verimsiz olmasına, zayıf benimseme ve düşük kullanıcı katılımına neden olduğu bulgusuyla benzerlik taşımaktadır. Araştırma projeleri, yayınlar ve etkinlikler gibi çıktılarda bazı merkezlerin iyi performans

gösterdiği; ancak büyük çoğunluğunun bu alanlarda yeterince aktif olmadığı dikkat çekmektedir. Göç gibi karmaşık ve sürekli değişen bir olgunun incelenmesinde, bilgi üretimi ve bu bilginin kamuya ve akademik dünyaya erişilebilir kılınması oldukça önemlidir. Birçok araştırma ve uygulama merkezinin finansman kaynakları ve ulusal-uluslararası iş birliği ağlarını daha verimli kullanamaması bu süreci kısıtlamaktadır. Çalışma bulgularında görüldüğü üzere Koç Üniversitesi ve İstanbul Bilgi Üniversitesi gibi bazı vakıf üniversitelerine bağlı merkezler, uluslararası ağlar ve iş birlikleri kurma konusunda diğerlerinden daha başarılı olurken, diğer merkezlerin bu düzeye ulaşamaması, Türkiye genelinde göç araştırmaları alanında bölgesel ve kurumsal bir dengesizlik olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, Türkiye'nin göç dinamiklerine daha fazla ışık tutacak geniş kapsamlı araştırma projelerinin eksikliği şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 3 ve Tablo 4 verileri, göç uygulama ve araştırma merkezlerinin akademik faaliyetleri ile bilimsel etkinlik düzeyleri arasındaki farkların da dikkat çekici olduğunu göstermektedir. Yayın türleri incelendiğinde, birçok merkezin sınırlı sayıda kitap, makale veya rapor ürettiği görülmektedir. Bazı merkezlerin ise kuruluş yılından önceki yayınlara yer vermiş olması merkezde görev alan akademisyenlerin çalışmalarının merkez çalışmalarına dahil edildiğine işaret etmektedir. Aynı zamanda HÜGO ve YYÜ NGUAM gibi bazı merkezlerin de en son yayın ve etkinlik yılının 2016-2017 yılları olması, faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde veya sunulmasında aktif olunmadığını göstermektedir. Yayınlarla ilgili bu durumlar merkezlerin ulusal ve uluslararası düzeyde akademik literatüre yeterli katkı yapmadığını göstermektedir. Fakat özellikle vakıf üniversiteleri arasında Koç Üniversitesinin, devlet üniversiteleri arasında Hacettepe Üniversitesinin ilk göç uygulama ve araştırma merkezine sahip olması dikkate alındığında Türkiye üniversiteleri arasında URAP (University Ranking by Academic Performance) için 2023-2024 yılında Koç Üniversitesi birinci, Hacettepe Üniversitesi ikinci; 2024 yılı Times Higher Education (THE) üniversite sıralamasında Koç Üniversitesi birinci (Dünya sıralaması 351-400), Hacettepe Üniversitesi sekizinci (Dünya sıralaması 601-800) olmuştur. Koç Üniversitesinin bu başarısı, göç uygulama ve araştırma merkezleri arasındaki bilimsel katkılarının diğer merkezlere göre daha yüksek olmasının bir yansıması olarak değerlendirilebilse de Hacettepe Üniversitesinin göç uygulama ve araştırma merkezinin bilimsel katkıları için bu söylenemez. Buna göre üniversitelerin başarı sıralamaları yüksek olsa da göç uygulama ve araştırma merkezlerinin bilimsel katkılarının bununla paralel bir şekilde gelişmediği anlaşılmaktadır.

Üniversitelerin göç uygulama ve araştırma merkezlerinin akademik katkılarının sınırlılığı, göç politikalarının daha geniş bir akademik temele dayanarak şekillendirilmesini de zorlaştırabilir. Ayrıca, bilimsel etkinlikler kategorisinde düzenlenen seminer, panel ve konferans gibi etkinliklerin görece azlığı, göç uygulama ve araştırma merkezlerinin kamuoyu farkındalığı oluşturma ve toplumsal sorunlara çözüm üretme kapasitelerini de sınırlandırabilmektedir. MİREKOÇ'un etkinlik sayısında diğer merkezlere kıyasla öne çıkması, bu alandaki öncü rolünü göstermektedir. Ancak, Türkiye genelinde göç alanında faaliyet gösteren diğer merkezlerin bu tür etkinlikler düzenleme konusundaki yetersizlikleri, toplumla daha yakın ilişkiler kurulması ve göç konusundaki toplumsal farkındalığın artırılması gerekliliğini de ortaya koymaktadır.

Bu araştırmada ulaşılan bulgular, Türkiye'deki göç uygulama ve araştırma merkezlerinin sayısal olarak belirli bir düzeye ulaşmış olsa da bilimsel etkinlikler, bilgi üretimi ve toplumsal katkı alanlarında sınırlı bir görünüm sergilediğini ortaya koymuştur. Özellikle seminer, panel, çalıştay gibi etkinliklerin sayıca azlığı, bu merkezlerin kamuoyuna yönelik farkındalık oluşturma ve akademik tartışmalara katkı sunma konularında yeterince etkin olamadığını göstermektedir. Merkezlerin çoğunluğunun internet sayfalarında sınırlı bilgi paylaşımı yapılması, yürütülen çalışmaların erişilebilirliğini ve izlenebilirliğini de zorlaştırmaktadır. Bu durum hem akademik hem de toplumsal düzeyde şeffaflık ve etkililik açısından geliştirilmesi gereken alanlara işaret etmektedir.

Bununla birlikte, bazı merkezler diğerlerine göre daha yoğun etkinlik yürütmekte; bu farklılık, merkezlerin kurumsal yapı, kaynaklara erişim ve üniversite içindeki konumlanmaları açısından çeşitlilik taşıdığını düşündürmektedir. Ancak söz konusu farklılıkların nedenlerine dair bu çalışmada doğrudan veri bulunmamaktadır. Dolayısıyla, bu farklılıkların, örneğin MİREKOÇ örneğinde olduğu gibi, kadro yapılması, finansman kaynakları, proje deneyimi ve ulusal/uluslararası ağlara erişim gibi faktörlerle ilişkili olup olmadığı, gelecekte yapılacak derinlemesine çalışmalarla açıklanabilir.

5. Kaynakça

- Abdouni, H. (2021). The first university in the world: Al-Quaraouiyine University, *MAS Journal of Applied Sciences* 6(3), 789–795. <https://doi.org/10.52520/masjaps.108>
- Alkar, E., & Atasoy, E. (2020). Türkiye’de göç üzerine yapılan doktora tezlerine yönelik bir içerik analizi. *TESAM Akademi Dergisi*, 7(1), 67-89. <https://doi.org/10.30626/tesamakademi.696174>
- Akdoğan, E., & Altınok, V. (2023). Türkiye’de yükseköğretimin misyonu ve etkililiği. *Eğitim Yönetimi & Politikaları Dergisi*, 4(2), 16-31.
- Akyıldız, İ. E. (2022). Dış ve iç göçler bağlamında Türkiye’nin dinamik göç yapısının değerlendirilmesi. *İçtimaiyat*, 6 (Göç ve Mültecilik Özel Sayısı), 1-15. <https://doi.org/10.33709/ictimaiyat.1010076>
- Arap, K. S. (2010). Türkiye yeni üniversitelerine kavuşurken: Türkiye’de yeni üniversiteler ve kuruluş gerekçeleri. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65(01), 1-29. https://doi.org/10.1501/SBFder_0000002156
- Avcıoğlu, G. Ş. (2020). Türkiye’de akademik göç çalışmaları: Göç literatürü taraması. *NOSYON: Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi*, 4, 76-82.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *BEÜ SBE Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Berelson, B. (2000). Content analysis in communication research. In Marris P. & Thornham S. (Eds.) *Media Studies: A Reader* (pp.200–209). New York University.
- Bilgin, N. (2014). *Sosyal bilimlerde içerik analizi: Teknikler ve örnek çalışmalar* (3. baskı). Siyasal.
- Bozkaya, H. (2021). Göç ve göçmenlerin eğitimi ile ilgili Türkiye’deki doktora tezlerinin incelenmesi: Bir içerik analizi çalışması. *Millî Eğitim Dergisi*, 50(1), 1013-1030. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.960008>
- Cevher, E. (2015). Kamu üniversiteleri web sayfalarının kullanılabilirliğinin içerik analizi ile incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 387-402. <https://doi.org/10.21547/jss.256767>
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2016). *Designing and conducting mixed methods research* (2nd ed.). Sage.
- Crowe, S., Cresswell, K., Robertson, A., Huby, G., Avery, A., & Sheikh, A. (2011). The case study approach. *BMC Research Medical Methodology*, 11(100), 1-9.
- Ćwiklicki, M., & Pilch, K. (2021). Multiple case study design: The example of place marketing research. *Place Branding and Public Diplomacy*, 17, 50-62.
- Çalışkan, N. (2002). *ODTÜ tarihçe: 1956-1980*. Arayış.

- Doğan, A. (2022). Ulusal ve uluslararası teknoloji haber web siteleri kullanılabilirliğinin içerik analizi ile karşılaştırmalı incelenmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(3), 1481-1501. <https://doi.org/10.33437/ksusbd.1193673>
- Akkoyunlu Ertan, K., & Ertan, B. (2017). Türkiye'nin Göç Politikası. *Contemporary Research in Economics and Social Sciences*, 1(2), 7-39.
- Ferruolo, S. C. (1985). *The origins of the university: The Schools of Paris and their critics*, 1100-1215. Stanford University.
- Ghiglione, R., & Matalon, B. (1978). *Les enquêtes sociologiques*. Armand Colin.
- Göç İdaresi Başkanlığı. (2024a). *İstatistikler: Geçici koruma*. <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> adresinden 08.09.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Göç İdaresi Başkanlığı. (2024b). *İstatistikler: İkamet izinleri*. <https://www.goc.gov.tr/ikamet-izinleri> adresinden 10.09.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Göksun, Y. (2016). Akademi ve düşünce kuruluşları bağlamında Türkiye'de bilgi üretimi ve mülteciler. *Marmara İletişim Dergisi*, (25), 99-116. <https://doi.org/10.17829/midr.20162520719>
- Günay, D. (2004). Üniversitenin neliği, akademik özgürlük ve üniversite özerkliği. In Proceedings of the International Congress on Higher Education EDU-2004 (May 27-29, İstanbul) (ss. 37-44).
- Günay, D. (2007). Yirmibirinci yüzyılda üniversite. In Ç. C. Aktan (Ed.), *Değişim çağında yükseköğretim*. Yaşar Üniversitesi.
- Günay, D., & Günay, A. (2011). 1933'den günümüze Türk yükseköğretiminde niceliksel gelişmeler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1(1), 1-22.
- Günay, D. (2021). Üniversite. In *Sosyal bilimler ansiklopedisi*. TÜBİTAK Bilim ve Toplum Başkanlığı Popüler Bilim Yayınları. <https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/universite> adresinden 11.07.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Holsti, O. R. (1969). *Content analysis for the social sciences and humanities*. Addison-Wesley.
- İçduygu, A., Erder, S., & Gençkaya, Ö. F. (2014). *Türkiye'nin uluslararası göç politikaları, 1923-2023: Ulus-devlet oluşumundan ulus-ötesi dönüşümlere*. Koç Üniversitesi.
- Kara, A. (2023). Konaklama işletmeleri web sitelerinin içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmesi: Konya örneği. *Medeniyet ve Toplum Dergisi*, 7(1), 22-42.
- Kenan, S. (2015). Modern üniversitenin oluşum süreci. *Osmanlı Araştırmaları*, 45(45), 333-367. <https://doi.org/10.18589/oa.570017>
- Kim, I., & Kuljis, J. (2010). Applying content analysis to web-based content. *Journal of Computing and Information Technology*, 18(4), 369-375. <https://doi.org/10.2498/cit.1001924>
- Kömürlü, E. (2019). 1960'lara kadar Türkiye'de ilk üniversitelerin kuruluşları. *Journal of University Research*, 2(1), 50-57. <https://doi.org/10.32329/uad.473016>
- Krippendorff, K. (2018). *Content analysis: An introduction to its methodology* (4th ed.). Sage.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Neuendorf, K. A. (2017). *The content analysis guidebook*. Sage.

- Okazaki, S., & Alonso Rivas, J. (2002). A content analysis of multinationals' web communication strategies: Cross-cultural research framework and pre-testing. *Internet Research*, 12(5), 380–393. <https://www.learntechlib.org/p/96225/>
- Ökten, S. (2023). Dörtme teorisi çerçevesinde Türk yükseköğretiminde göç eğitimi: Politika, müfredat ve kurumsal gelişim. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 12(3), 1546-1575.
- Özaslan, K. (2023). Dış'tan iç'e evrilen bir kitlesel göç: Türkiye'nin Suriyelileri. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 14(1), 115-143.
- Pedersen, O. (1997). *The first universities: Studium generale and the origins of university education in Europe*. Cambridge University.
- Sargın, S. (2007). Türkiye'de üniversitelerin gelişim süreci ve bölgesel dağılımı. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 0(5), 133–150.
- Singh, N., & Baack, D. W. (2004). Web site adaptation: A cross-cultural comparison of US and Mexican web sites. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 9(4), Article JCMC946.
- Sirkeci, İ., & Yücesahin, M. M. (2014). Editörden: Türkiye'de göç çalışmaları. *Göç Dergisi*, 1(1), 1-10.
- Strauss, A. (1987). *Qualitative analysis for social scientists*. Cambridge University.
- T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. (2017). *İllerin ve bölgelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması araştırması (SEGE-2017)*. <https://www.sanayi.gov.tr/merkez-birimi/b94224510b7b/sege> adresinden 10.09.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Times Higher Education. (2024). *World university rankings in Turkey*. https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2024/world-ranking#!/length/25/locations/TUR/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/stats adresinden 10.09.2024 tarihinde erişilmiştir.
- URAP. (2024). *2023–2024 URAP Türkiye sıralamaları: Tüm üniversitelerin genel sıralaması*. <https://newtr.urapcenter.org/Rankings/2023-2024/GENEL-SIRALAMASI-2023> adresinden 10.09.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Uslu, İ., & Ceylan, A. (2019). Türkiye Cumhuriyeti'ne yönelen kitlesel göç hareketleri ve kabul mekanizmasındaki yaklaşımlara ilişkin bir inceleme: 1989 Bulgaristan, 1991 Irak ve 2011 Suriye göçleri. *Recent Period Turkish Studies*, 36, 199–221. <https://doi.org/10.26650/YTA2019-619967>
- Ünal, R., & Gedik, M. (2022). Türkiye'de göç yönetimi ve sosyal hizmet bakış açısından bir değerlendirme. *Toplumsal Politika Dergisi*, 3(1), 52–70.
- Yin, R. K. (2017). *Durum çalışması araştırması uygulamaları* (İ. Günbayı, Çev.). Nobel.
- Yükseköğretim Kurulu. (1981). *Yükseköğretim Kanunu (2547 sayılı)*. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2547&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> adresinden 11.07.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Yükseköğretim Kurulu. (2024a). *Uygulama ve araştırma merkezi açma esasları*. <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/uygulama-ve-arastirma-merkezi> adresinden 12.07.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Yükseköğretim Kurulu. (2024b). *Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi: Uygulama ve araştırma merkezleri istatistikler*. <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresinden 12.07.2024 tarihinde erişilmiştir.

- Yükseköğretim Kurulu. (2024c). *Üniversitelerimiz*.
<https://www.yok.gov.tr/universiteler/universitelerimiz> adresinden 10.09.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Yüzbaşı, G. (2024). Kamu kurumları web sitelerinin erişilebilirlik bağlamında değerlendirilmesi. *Beykoz Akademi Dergisi*, 12(1), 75–98. <https://doi.org/10.14514/beykozad.1345484>
- Zainal, Z. (2007). Case study as a research method. *Jurnal Kemanusiaan*, 5(1), 1-6.
- Zeyrek, D. (2010). *Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan batıya yönelen göçlerin toplumsal sonuçları (1984–2006)* (Tez No. 265144) [Yüksek lisans tezi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.